



GÖDÖLLŐI  
VÁROSI  
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: [info@godolloimuzeum.hu](mailto:info@godolloimuzeum.hu)

Honlap: [godolloimuzeum.hu](http://godolloimuzeum.hu)

## EGY KORONAUADALOM TÖRTÉNETE A GÖDÖLLŐ MONOGRÁFIA 2. KÖTETE (1867-1945)

Gödöllő nem egy átlagos település, kastélya révén számtalanszor a köztörténet szereplőjévé vált. Ez teszi izgalmassá és országos érdeklődésre is számot tartóvá a Gödöllő monográfia most megjelent 2. kötetét. A 2007-ben kiadott 1. kötet után a most bemutatásra kerülő könyv az 1867-es kiegyezéstől a második világháború végéig mutatja be a település történetét. A dualizmus idején a királyi család (Ferenc József, Erzsébet királyné) rezidenciája, a két világháború között pedig Horthy kormányzó és Endre László főszolgabíró kísérleti terepe volt a nagyközség.

Ebből a korszakból – a 19. század vége és a 20. század eleje – már bőséges irodalom, sok forrás áll rendelkezésünkre. Bár ez inkább csak egyes témákra és egyes személyekre igaz. Ferenc Józseffel és Erzsébet királynéval könyvtárnyi irodalom foglalkozik és mindegyik kitér kisebb-nagyobb mértékben a gödöllői királyi rezidenciára, a királyi család itteni tevékenységére. Teljesen feldolgozatlan volt viszont mindeddig a koronauradalom története, gazdálkodása mind a dualizmusban, mind a két világháború közötti időszakban. A történészek idevonatkozó tanulmányai rendkívül értékes és úttörő jelentőségű fejezetei a monográfiának. Új módszereket, megközelítési módokat kellett kidolgozniuk a koronauradalom-történet speciális műfajához. Ferenc József csak a vadászati jogra tartott igényt a gödöllői uradalomból. Az volt az elvárás Gödöllővel kapcsolatban, hogy jól karbantartott, bármikor használható vadászterületet biztosítson az uralkodónak. Ugyanakkor e reprezentatív funkciója mellett gazdaságként, uradalomként is rentábilisan kellett volna működnie, ami nem mindig sikerült. Izgalmas olvasmány a mindenkori földművelődési miniszterek és az idehelyezett jószágigazgatók változatos erőfeszítése, igyekezete, hogy megfeleljenek a felemás elvárásoknak.

Kevesebb dokumentum maradt fenn a faluról, annak közigazgatásáról, fejlesztéseiről, mindennapi életéről. A vármegyei alispán évnegyedes jelentései, a képviselő-testület üléseinek jegyzőkönyvei mellett a szerzők felhasználták a helyi sajtót, a működő iskolák évkönyveit, osztálykönyveit, a Városi Múzeum helytörténeti anyagát és a Historia Domust. A köztörténet ismeretében és annak viszonyrendszerébe illesztve elsősorban a helyi sajátosságok



GÖDÖLLŐI  
VÁROSI  
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: [info@godolloimuzeum.hu](mailto:info@godolloimuzeum.hu)

Honlap: [godolloimuzeum.hu](http://godolloimuzeum.hu)

bemutatására és elemzésére törekedtek a szerzők. Az országosan, sőt nemzetközileg ismert gödöllői művésztelep esetében például úgy gondolták, hogy a Gödöllő monográfiának nem az a feladata, hogy elhelyezze a gödöllői kolóniát a magyar vagy az egyetemes művészettörténetben, hanem hogy a helytörténeti vonatkozásokat térképezze föl. Azt kutassa ki és tegye közzé, amit csak itt helyben lehet megtudni (földhivatali dokumentumokból, levelezésből, a helyi sajtóból, személyes visszaemlékezésekből), és ez bizony árnyalja néha az eddig ismert képet, amint ezt Nagy Sándor festőművész esete is bizonyítja. Endre László tevékenységének bemutatásánál is hasonlóra törekedtünk. A monográfia különböző fejezetei jól kiegészítik egymást az Endre-kép szempontjából, az egyik a jó bürokratát és a szegényeket segítő, karitatív személyiséget mutatja be, a másik a kulturális életet is mozgató szürke eminenciást, a harmadik az iparra és kereskedelemre befolyást gyakorló politikust. Egy összkép alakul ki ily módon gödöllői tevékenységéről, ami megalapozta későbbi politikai pályafutását.

A monográfia a Gödöllői Városi Múzeum kiadásában jelent meg. A tudományos kutatómunkát és a kiadást is Gödöllő Város Önkormányzata támogatta. A könyv főszerkesztője: [G. Merva Mária](#), szerkesztője: [Farkas József](#), szerzői: [Csíki Tamás](#), [Fábián Balázs](#), [Farkas József](#), [Forró Katalin](#), [G. Merva Mária](#), [Horváth Lajos](#), [Máté Zsolt](#), [Őriné Nagy Cecília](#), [Réti \(Lantos\) László](#).

G. Merva Mária főszerkesztő